

Miljö- och räddningstjänstnämnden

Förslag på yttrande med anledning av remiss om Skanska Asfalt och Betong AB:s ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad bergtäkt samt vattenverksamhet (mark- och miljödomstolens ärende M 6141-15)

Fastighet BALSTA 5:1
Verksamhetsutövare Skanska Asfalt och Betong AB
Anläggning/objekt Täkt Skanska
Organisationsnummer 556793-1638

Förslag till beslut

- Helén Alberg eller den person som hon sätter i sitt ställe, ges fullmakt att föra nämndens talan vid en kommande huvudförhandling enligt miljöbalken.

Miljö- och räddningstjänstnämnden lämnar följande yttrande till mark- och miljödomstolen med anledning av remissen.

1. Miljökonsekvensbedömningen bedöms kunna godkännas.
2. Den sökta verksamheten bedöms vara tillätlig efter genomgång av följande:
 - Planbestämmelser: Verksamheten strider inte mot gällande planbestämmelser.
 - Lokalisering i förhållande till närboende: Avståndet till närboende är något kort, 343 m räknat från verksamhetsområdesgränsen och 450 m jämfört med brytningsområdesgränsen. Boverkets rekommenderar ett avstånd på 500 m. Lokaliseringen är därmed inte optimal ur störningssynpunkt, men med de skyddsåtgärder, övriga begränsningar och kontroller som nämnden föreslår bör lokaliseringen kunna accepteras (se vidare under rubrik "Förslag på utformning av villkor för verksamheten").
 - Vattenverksamhet: I de handlingar som nämnden tagit del av framgår inte om/hur SGU har yttrat sig över bolagets utredning om grundvattensänkningen och vilka eventuella effekter denna kan få på omgivande grundvattenbrunnar samt eventuella effekter med avseende lakvatten från den näraliggande avfallsdeponin. Enligt bolagets utredning bör det inte finnas någon risk för negativ påverkan. Nämnden hade gärna

sett SGU:s bedömning innan nämnden yttrade sig, men bedömer på nuvarande underlag att verksamheten är tillåtlig om de skyddsåtgärder, övriga begränsningar och kontroller som nämnden föreslår genomförs (se vidare under rubrik "Förslag på utformning av villkor för verksamheten").

- Övriga störningar för miljön: Om de skyddsåtgärder, övriga begränsningar och kontroller som nämnden föreslår genomförs görs bedömningen att oacceptabla störningar för miljön inte bör uppkomma (se vidare under rubrik "Förslag på utformning av villkor för verksamheten").

Tillstånd bedöms därmed kunna lämnas för följande verksamheter:

- Brytning av berg (maximalt årligt uttag av 500 000 ton per år).

- Sortering och krossning av berg och andra jordarter.

- Införsel, mellanlagring och återvinning av maximalt 100 000 ton avfallsmassor per år (kvaliteten på massorna återkommer nämnden till under rubrik "Förslag på utformning av villkor för verksamheten").

- Användning av avfall för anläggningsändamål och efterbehandling av täkten (kvaliteten på massorna återkommer nämnden till under rubrik "Förslag på utformning av villkor för verksamheten").

- Avledning av maximalt 140 000 kubikmeter grundvatten per år.

- Nödvändiga anläggningar för grundvattenavledning.

- Avledning av grundvatten till diken och kulvertar tillhörande dikesföretaget Balsta-Nyby vidare till Kälbroån och slutligen Tandlaån.

-Grävning och anläggande av vallar inom vattenområde.

3. Tillståndstiden för brytning av berg och vattenverksamhet bör dock begränsas till en kortare tid än den tid på 30 år som bolaget har yrkat på. Detta med anledning av att den utökade verksamheten skulle kunna ge upphov till olägenheter för människors hälsa och miljön som är svåra att förutse i dagsläget, framförallt med tanke den grundvattensänkning som kommer att ske och närheten till den kommunal deponin. Även det faktum att närboende redan idag upplever framförallt bullerstörningar från täkten samt att avståndet till täkten är relativt kort bör medföra att tillståndstiden begränsas. En lämpligare tillståndstid skulle kunna vara 10 år.
4. Den tillståndsgivna mängden för totalt utbruten mängd berg bör begränsas utifrån den tillståndstid som mark- och miljödomstolen fastställer. Om en tillståndstid på t.ex. 10 år fastställs medför det att de yrkanden bolaget gjort beträffande totalt utbruten mängd berg bör begränsas till en tredjedel, dvs 5 miljoner ton berg.

5. Den tillståndsgivna tiden för införande av massor och användande av dessa för efterbehandling bör fastställas till max 5 år efter att tillståndstiden för brytning av berg och vattenverksamhet har löpt ut.
6. Nämnden är tveksam till att bolaget skulle ges rätt att ta tillståndet i anspråk innan domen vunnit laga kraft. Detta i och med att de synpunkter som har lämnats in av framförallt närboende tyder på att det finns motstående intressen i ärendet. Nämnden är även tveksam till om bolaget uppfyller det kriterie som anges i förarbetet till 22 kapitlet 28 § miljöbalken för att beviljas en sådan rätt (det exempel som nämns är arbeten som måste utföras före en snabbt annalkande vinter).
7. Nämnden motsätter sig att delegering sker till nämnden om att fastställa villkor för tvättning av material. Om tvättning av material tillåts av mark- och miljödomstolen bör också domstolen fastställa villkor.
8. Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen bestämmer igångsättningstiden av verksamheten till två år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd. Nämnden har inga synpunkter i frågan.
9. Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen bestämmer tiden för när arbetena avseende vattenverksamheten ska vara utförda till 10 år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd. Nämnden har inga synpunkter i frågan.
10. Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen bestämmer tiden inom vilken anspråk med anledning av oförutsedd skada får framställas till 10 år räknat från arbetstidens utgång. Nämnden har inga synpunkter i frågan.

Förslag på utformning av villkor för verksamheten

Nämnden lämnar förslag på villkor för verksamheten. Många av villkoren bedöms vara av "branschstandardkaraktär" och kommenteras/motiveras därför inte särskilt. Vissa villkor har dock bedömts behöva kommenteras. Kommentarer är markerade med kursiv stil.

Allmänt

- När tillståndet tas i anspråk ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten.
- Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som har angetts i ansökningshandlingarna om inte annat framgår av tillståndets villkor. Ändringar i verksamheten ska anmälas till tillsynsmyndigheten i god tid innan de utförs.
- Utbrytning av berg får enbart ske inom verksamhetens brytningsområde. Övrig täktverksamhet som krossning, lagring av massor, tankningsplats mm ska ske inom verksamhetens verksamhetsområde.
- Gränser för verksamhets- och brytningsområde samt fixpunkter inom området ska märkas ut i terrängen med väl synliga och under verksamhetstiden varaktiga markeringar. Markeringarna får inte rubbas eller

döljas under verksamhetstiden.

- Allmänheten ska tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda tåktområdet genom stängsling och skyltning. Infarten till verksamhetsområdet ska vara försedd med en bom som är låst då arbete inte pågår i tåkten.

Kommentar: Bolaget har åtagit sig att ha ett stängsel runt tåktområdet där skyltar upplyser om verksamheten. Nämnden bedömer att det är lämpligt att detta framgår via villkor. Nämnden bedömer även att det är lämpligt att det framgår i villkor att infarten till området ska spärras av då verksamhet inte bedrivs så att obehöriga inte kan ta sig in till området och skadas, stjälpas av avfall etc.

- Minst två dygn innan sprängning ska utföras ska skriftlig information ha lämnats till boende inom en radie av ca 1 km från området där sprängning ska ske. Signal ska ges före och efter sprängning, tydligt hörbar 500 m från verksamhetsområdets gräns.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att ha ett villkor om information till närboende inför sprängning.

- Stenkast får inte förekomma utanför tåktens verksamhetsområde.

Kommentar: Stenkast ska inte förekomma utanför en tåkets område och nämnden bedömer att det är lämpligt att villkora om detta.

- Utbrytning av berg får inte ske under + 28 m. Vattenmagasin får anläggas ner till nivån +22 m.

Mark- och miljödomstolen bör villkora om hur och hur ofta utbrytningsnivån ska kontrolleras.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är viktigt att det regleras i villkor hur och hur ofta kontrollen av brytnivån ska göras.

Utsläpp till luft

- Borrutrustning ska ha anordning för uppsugning och uppsamling av borrkax och damm. Avfallet ska därefter hanteras på ett sätt som hindrar spridning av damm.
- Damning från krossutrustning, siktare och bandtransportörer ska begränsas genom inkapsling och stoftavskiljare där så är möjligt, eller genom andra åtgärder.
- Upplag och sorteringsverk ska placeras på vindskyddad plats för minimering av dammspridning. Upplag och laster ska vid behov övertäckas eller bevattnas. Diffus damning från upplag, transportvägar och transporter ska begränsas genom t.ex. bevattning. Annan dammbekämpning än

vattenbegjutning ska anmälas till och godkännas av tillsynsmyndigheten innan bekämpning får ske.

Avledning av vatten

- Dagvatten samt uppsträngande grundvatten inom brytområdet ska samlas upp och genomgå oljeavskiljning och sedimentering innan vattnet släpps ut i recipient. Inom ett år från att tillståndet vunnit laga kraft ska rening även ske i våtmark innan utsläpp sker till recipient.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra i villkor hur vattnet ska hanteras samt vid vilken tidpunkt detta ska ske så att inga oklarheter uppkommer i samband med tillsyn.

- Inom ett år efter att detta tillstånd har vunnit laga kraft ska nyanläggning ha skett av ett fördröjningsmagasin, en sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion samt en våtmark. Anläggandet ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten genom att en anmälan lämnas in i god tid innan arbetet påbörjas.

Vid utökning av fördröjningsmagasinet ska anmälan ske till tillsynsmyndigheten.

Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra i villkor när anläggningarna ska vara klara så att inga oklarheter uppkommer i samband med tillsyn. Utformningen och kommande utökning av anläggningarna bör också ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

- Sedimentationsdammen ska inrymma minst 300 kubikmeter vatten och ge en uppehållstid på minst 12 timmar.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra i villkor hur anläggningen ska vara utformad i och med att detta underlättar tillsynen.

Mark- och miljödomstolen bör villkora om att utgående flöde från dammen ska mätas samt hur, hur ofta och vilka ämnen som ska kontrolleras innan utsläpp sker från dammen. Kontrollernas utformning/utförande bör sedan kunna ändras efter samråd med och godkännande av tillsynsmyndigheten. Det kan dock vara lämpligt att domstolen fastslår minimivärden för frekvens och vad som ska kontrolleras.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att provtagning inledningsvis sker minst 4 gånger per år av utbildad provtagare. Analys bör minst ske på totalkväve, nitrat, suspenderade ämnen, klorid, tungmetaller, alifatiska ämnen, aromatiska ämnen och PAH. Kväveämnen och suspenderade ämnen bör analyseras i och med att täktverksamhet är känd för att ge uppbov till den typen av förorening. Alifatiska och aromatiska ämnen samt PAH bör analyseras med anledning av att det kan förekomma olyckor och spill av sådana ämnen i täkten samt att avfall tas in i täkten som skulle kunna vara förorenande av detta. Tungmetaller bör analyseras med anledning av att avfall tas in i täkten som skulle kunna vara förorenade av sådana ämnen. Klorid bör analyseras med anledning av

att nuvarande kontroller indikerar en påverkan av klorid.

- Mark- och miljödomstolen bör villkora om maxflöde från fördröjningsmagasinet till sedimentationsdammen samt maxflöde från sedimentationsdammen till våtmarken. Domstolen bör även föreskriva att kontroll ska ske av utgående flöde.

Kommentar: Syftet med detta är att säkerställa sedimentationsdammens och våtmarkens funktion. Om de överbelastas minskar reningsgraden och tidigare avskilt material kan flöda ut.

Domstolen bör även reglera i villkor vid vilka förhållanden utpumpning av vatten från fördröjningsmagasinet och sedimentationsdammen ska upphöra. Det bör även regleras hur eventuellt överskott av vatten i fördröjningsmagasinet ska hanteras (vart det ska avledas) och hur det då ska säkerställas att utflöde av vatten från täkten inte medför att dikes- och kulvertsystemet efter våtmarken överbelastas och orsakar olägenheter för omgivningen.

Kommentar: Av ansökan framgår det att det under vissa förhållanden (mycket kraftiga regn) skulle kunna bli en överbelastning på det dikes- och kulvertsystem som vatten från täkten avleds till. Tanken är då att utpumpningen av vatten från täkten ska upphöra och att fördröjningsmagasinet ska fyllas upp. Om magasinet blir fullt behöver dock utpumpning ske för att täkten inte ska översvämmas.

Nämnden bedömer att villkorsreglering behöver finnas för dylika tillfällen.

Påverkan på grundvatten

- Avsänkning av grundvattennivå får ske som lägst till nivån + 22 m.

Mark- och miljödomstolen bör villkora om kontroll av grundvattennivå och kvalitet, dvs hur, hur ofta, var och vad som bör kontrolleras/analyseras. Kontrollernas utformning/utförande bör sedan kunna ändras efter samråd med och godkännande av tillsynsmyndigheten. Det kan dock vara lämpligt att domstolen fastslår minimivärden för frekvens och vad som ska kontrolleras.

Kommentar: Nämnden bedömer liksom bolaget att det är lämpligt att grundvattennivån inledningsvis kontrolleras minst 4 gånger per år.

Med samma intervall bör grundvattnet provtas av utbildad provtagare och analys ske med avseende på kväve, nitratkväve, klorid, tungmetaller, alifatiska ämnen, aromatiska ämnen och PAH (i princip de ämnen som bolaget har föreslagit ska analyseras). Nämnden bedömer dock att det är lämpligare att analysera alifatiska och aromatiska ämnen än oljeindex som bolaget föreslagit och som tidigare gällt för täkten. Detta eftersom att de jämförvärden som är tillgängliga (t.ex. rekommenderade värden för sanering från SPI) utgår från alifatiska och aromatiska ämnen.

Provtagningen bör ske i minst två provpunkter, en referenspunkt uppströms täkten och en

punkt nedströms tåkten så att tåktens påverkan kan bedömas.

När det gäller kontroll av eventuellt påverkan av lakvatten från den kommunala deponin Lilla Nyby bör prov från rör 15W03G och 15W02G även analyseras med avseende på sulfat, ammonium, nitrit och nitratkväve, totalfosfor, konduktivitet, BOD och COD (de ämnen som bolaget har föreslagit).

Påverkan på ytvatten

- Mark- och miljödomstolen bör villkora om kontroll av ytvatten och dess kvalitet, dvs hur, hur ofta, var och vad som bör kontrolleras/analyseras. Kontrollernas utformning/utförande bör sedan kunna ändras efter samråd med och godkännande av tillsynsmyndigheten. Det kan dock vara lämpligt att domstolen fastslår minimivärden för frekvens och vad som ska kontrolleras.

Kommentar: Det är lämpligt att provtagning inledningsvis sker minst 4 gånger per år och att analys sker med avseende på kväve, nitratkväve, suspenderade ämnen, klorid, tungmetaller, alifatiska ämnen, aromatiska ämnen och PAH.

Kemiska produkter och farligt avfall

- Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras separerade från varandra på en torr och tät plats där obehöriga inte kan komma i kontakt med dem. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska även förvaras invallat. En invallning ska minst inrymma det största förvaringskärllets ingående volym plus 10 % av övriga kärlets volym.
- Förvaringsplatserna för kemiska produkter och farligt avfall ska vara uppmärkta. Förvaringskärlen för kemiska produkter och farligt avfall ska vara märkta med uppgift om innehåll.

Uppställning, service och tankning av fordon

- Hjulgående fordon ska ställas upp på särskilda uppställningsplatser när de inte används. Uppställningsplatserna ska ha en tät yta, d.v.s. en yta som inte släpper igenom bränslespill. Platsen ska vara doserad mot en lågpunkt där spill kan tas omhand och därmed hindras från att förorena mark och vatten. Täthetskravet kan t.ex. uppnås genom att anlägga en oljetät (men vattengenomsläpplig) duk under ett stenmjöllager.

Kommentar: Bolaget har angett att man bedömer att ett tjockt lager med stenmjöl är att betrakta som ett tätt material gentemot oljespill. Nämnden är tveksam till om stenmjöl kan betraktas som tätt och bedömer att ytterligare åtgärd behövs som komplement till stenmjölet.

- Det ska alltid finnas tillgång till absorberande material inom tåkten.
- Service av fordon ska ske på plats med tät yta, d.v.s. en yta som inte släpper igenom bränslespill. Platsen ska vara doserad mot en lågpunkt där spill kan tas omhand och därmed hindras från att förorena mark och vatten.

Täthetskravet kan t.ex. uppnås genom att anlägga en oljetät (men vattengenomsläpplig) duk under ett stenmjöllager.

Kommentar: Bolaget har angett att man bedömer att ett tjockt lager med stenmjöl är att betrakta som ett tätt material gentemot oljespill. Nämnden är tveksam till om stenmjöl kan betraktas som tätt och bedömer att ytterligare åtgärd behövs som komplement till stenmjölet.

- Bränslecisterner ska vara försedda med sekundärt skydd som dubbelmantling eller invallning. Om invallning väljs ska denna inrymma hela cisternens ingående volym och invallningen ska vara regnskyddad.
- Tankning av hjulgående maskiner och fordon ska ske från en särskilt anordnad tankningsplats. Tankningsplatsen ska vara försedd med en spillzon som inrymmer slangens längd plus en meter. Zonen ska vara doserad mot en lågpunkt där spill kan tas omhand och därmed hindras från att förorena mark och vatten. Spillzonen ska vara tät, d.v.s. inte släppa igenom bränslespill. Täthetskravet kan t.ex. uppnås genom att anlägga en oljetät (men vattengenomsläpplig) duk under ett stenmjöllager.

Kommentar: Bolaget har angett att man bedömer att ett tjockt lager med stenmjöl är att betrakta som ett tätt material gentemot oljespill. Nämnden är tveksam till om stenmjöl kan betraktas som tätt och bedömer att ytterligare åtgärd behövs som komplement till stenmjölet.

- Tankning av bandgående maskiner och fordon får ske från mobil tankningsplats. Vid sådan tankning ska det finnas tillgång till tankningsmatta och oljeabsorberande material eller motsvarande skydd.
- Påfyllningsledning (slangarna från tankarna) ska vara försedda med slangbrottsventiler.

Arbetstider och buller

- Borring, krossning, sprängning och skutknackning får endast utföras helgfri måndag till fredag mellan kl 07.00-18.00. Under tiden 1-31 juli får ingen sådan verksamhet ske.

Tillsynsmyndigheten får medge ändrade arbetstider för borring, krossning, och skutknackning om det finns särskilda skäl, dock vid max 5 tillfällen under ett kalenderår.

Kommentar: Bolaget har yrkat på följande reglering för arbetstid:

Kl 06.00-18.00 vardagar (måndag-fredag) avseende samtlig verksamhet

Kl 18.00-22.00 vardagar (måndag-fredag) avseende förkrossning, efterkrossning, sortering och lastning/lossning

Tillsynsmyndigheten får därutöver medge ytterligare tillfällen för masshantering samt in- och uttransporter under helger. Med masshantering avses krossning, sortering, transport och skutknackning.

Tidigare reglering ser ut som följer:

"Arbete inom verksamhetsområdet som orsakar buller som kan vara störande för närboende får endast ske helgfria vardagar (måndag-fredag) mellan kl 07.00-18.00 med uppehåll under tiden 1-31 juli. Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten (Eskilstuna kommun, Miljö- och Byggförvaltningen) medge ändrade arbetstider än de som redovisas ovan."

Borrning, krossning, sprängning och skutknackning är starkt bulleralstrande arbetsmoment. I anslutning till täkten finns närboende som redan vid dagens täktverksamhet har upplevt sig vara störda av buller. Det arbetsmoment som har nämnts som mest störande har varit krossningen.

Bolaget har åtagit sig att uppföra en bullervall. Det kommer dock att ta flera år innan den första etappen av vallen är färdigställd.

Att starta bulleralstrande verksamhet redan så tidigt som kl 06.00 och att hålla på ända till kl 22.00 bedöms under dessa förutsättningar vara olämpligt av nämnden. Nämnden bedömer därför att borrning, krossning, sprängning och skutknackning enbart bör ske mellan kl 07.00-18.00 under helgfria vardagar. Nämnden bedömer även att det är angeläget att ha kvar tidigare reglering om uppehåll av sådan verksamhet under juli månad för att skydda närboende från störningar.

Nämnden delar bolagets bedömning om att det vid vissa tillfällen kan uppkomma behov av att utföra borrning, krossning och skutknackning även under andra tider, t.ex. under en helg vintertid när det uppkommer ett akut behov av att leverera bergkross för halkbekämpning. Därför kan det behöva finnas en möjlighet att ge "dispens" från villkoret. Nämnden bedömer dock att det behöver finnas särskilda skäl för att dispens ska ges och att det ska finnas en reglering om vid hur många tillfällen dispens kan ges under ett år. För att en dispens ska vara möjlig att ge behöver det först ha klarlagts av bolaget att dispensen inte kommer att medföra att gällande bullervillkor kommer att överskridas.

- Mark- och miljödomstolen bör fastslå i villkor att en bullervall ska anläggas och när vallens olika etapper ska vara färdigställda.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra i villkor att en vall ska uppföras samt när de olika etapperna ska vara färdigställda så att inga oklarheter uppkommer i samband med tillsyn. När vallens olika etapper ska vara färdigställda behöver inte relateras till datum utan skulle kunna relateras till brytetapper, vilket bolaget gjort i sin ansökan.

- Mark- och miljödomstolen bör fastslå i villkor vilken typ av utrustning (t.ex. ljuddämpad borr) som ska användas och/eller vilka produktionsmoment/åtgärder inom täkten som inte får utföras samtidigt innan bullervallens olika etapper är färdigställda.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att tydliggöra detta i villkor så att inga oklarheter uppkommer i samband med tillsyn. Som nämnden förstår det behöver t.ex. följande uppfyllas för att bullerkraven under dagtid ska klaras vid körning av skutknack eller förkross (nämnden har bara tittat på dagtid i och med att nämnden,

vilket tidigare redovisat, bedömer att bullrande verksamhet som krossning, borrning och skutknackning inte bör tillåtas under annan tid än dagtid)

Etapp 1:

- Borren ska vara ljuddämpad*
- Dumper och bandschaktmaskin får inte köra på bullervallen samtidigt som förkross eller skutknack är i drift.*

Etapp 2, tidigt skede

- Vall behöver vara anlagd för att samtidig drift av borr (oavsett om den är ljuddämpad eller ej) och förkross/skutknackning ska kunna ske*
- Varken förkross eller skutknack får vara igång samtidigt som dumper och bandschaktmaskin kör på bullervallen.*

- Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder än:

Helgfri mån-fre kl 07.00-18.00 (dagtid):	50 dB(A)
Natttid kl 22.00-07.00:	40 dB(A)
Övrig tid:	45 dB(A)

Kommentar: Bolaget har yrkat att dagtiden ska börja redan kl. 06.00 och att ljudnivån då ska få uppgå till 50 dB(A). I tidigare tillstånd har dagtiden börjat kl 07.00, Kl. 06.00 gällde nattvärdet på 40 dB(A). Bolagets yrkande medför att boende kan utsättas för ljud upp till 10 dB(A) mer än hittills mellan kl 06.00-07.00.

Närboende upplever redan vid dagens täktverksamhet störningar från buller. Nämnden bedömer därmed att det är olämpligt att tillåta 50 dB(A) redan kl 06.00. Dagperioden bör även fortsättningsvis börja kl 07.00.

Om det förekommer tydligt hörbara tonkomponenter eller om bullret innehåller ofta återkommande impulser ska de ovan angivna värdena sänkas med 5 dB(A). Förkrossning samt skutknackning medför att impulser ofta förekommer.

Kommentar: Bolaget har i sin ansökan angett att man åtar sig att betrakta skutknackning och förkross som "impulsstrare" och att anpassa verksamheten efter detta (att underskriva bullervillkor som sänkts med 5 dB(A)), men att ytterligare utredning om förekomst av impulser bör göras. Om utredningen skulle visa att det inte förekommer impulser skulle villkoret återgå till det "normala".

Nämnden har i klagomålsärende MMM-MRN. 2015.605 bedömt att det är "ofta förekommande impulser" vid skutknackning samt att det även kan förekomma "ofta förekommande impulser" vid förkrossning inom täkten. Ärendet har överklagats av bolaget och beslut har meddelats av mark- och miljödomstolen som avlog överklagandet. Nämnden känner inte till om domstolens beslut har överklagats. Nämnden bedömer dock fortfarande att de utredningar som har utförts hittills har visat att det ofta förekommer impulser. Domstolen bör därför fastslå detta i villkoret. I det fall att domstolen anser att vidare utredning bör ske bör frågan om bullervillkor sättas på prövotid och därefter

avgöras av domstolen. Under prövotiden bör ett provisoriskt villkor gälla som är utformat utifrån nämndens nu föreslagna villkor.

Mark- och miljödomstolen bör reglera i villkoret vad som avses med ofta förekommande impulser.

Kommentar: Bolaget har föreslagit ett villkor för impulser som uttrycks som "Om bullret innehåller ofta återkommande impulsjud eller hörbara tonkomponenter ska ovan angivna villkor sänkas med 5 dB(A). Nämnden har inga invändningar mot detta men bedömer att det är bättre att använda uttrycket impulser istället för impulsjud. Detta för att använda samma uttryck som Naturvårdsverket gör i sin vägledning om industri- och verksamhetsbuller. Uttrycket "ofta förekommande" behöver dock definieras i och med att så inte har skett av Naturvårdsverket. Begreppet "ofta förekommande" har också varit en central fråga i ovan nämnda klagomålsärende. Nämnden har där gjort en bedömning och bolaget en annan. Domstolen bör därmed slå fast en definition så att det inte uppkommer oklarheter i samband med tillsyn.

Momentana ljud nattetid (22.00-07.00) får inte överskrida 55 dB(A) vid bostäder, mätt som högsta ljudnivå i mätläge "fast".

Kommentar: Bolaget har ansökt om att vid enstaka tillfällen få överskrida 55 dB(A). Detta för det fall att det skulle uppkomma behov av lastning under nattid pga behov av halkbekämpning, olyckor etc. Nämnden bedömer dock att det är olämpligt att tillåta den typen av verksamhet under nattetid. I det fall att domstolen ändå väljer att medge detta bör en reglering ske av vad som är enstaka tillfällen.

Villkoret ska kontrolleras antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar. Resultaten ska redovisas som frifältvärden.

Kontroll ska ske vid uppstart av verksamheten och inkludera alla i verksamheten förekommande moment, inklusive byggande av bullervall. Kontrollen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och vara slutförd inom tre månader från att tillståndet tagit i anspråk och brytningen startat. Kontroll ska därefter ske när respektive etapp av bullervallen är färdigställd för att bl.a. avgöra vilka verksamheter som kan vara i drift samtidigt.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är viktigt att kontrollen av uppstarten inklusive vallbyggnationen regleras i villkor.

Kontroll ska även ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller om det framkommit berättigade klagomål på buller från verksamheten. Kontroll ska dock alltid ske minst en gång per år. Var kontrollerna ska ske ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Om ett flertal kontroller i rad visat att bullernivåerna ligger stadigt under riktvärdena kan tillsynsmyndigheten efter anmälan från verksamheten glesa

ut kontrollfrekvensen till minst en gång vart tredje år.

Vibrationer och luftstöt våg

- Markvibrationer - definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled - orsakade av sprängning får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av mättillfällena per år och då högst 6 mm/s. Kontroll ska ske i samband med varje sprängningstillfälle. Var kontrollerna ska ske och hur resultaten ska redovisas ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten. Mätning ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 460 48 66.

Kommentar: Nämnden bedömer att hur (i vilken form och när) resultaten ska redovisas bör avgöras vid samråd med tillsynsmyndigheten. Nämndens grundinställning är dock att resultaten bör redovisas löpande för att det ska gå att bedriva en bra tillsyn samt för att kunna besvara frågor från närboende.

- Luftstöt våg till följd av sprängning - mätt genom frifältsmätning - får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa vid mer än 10 % av mättillfällena per år och då högst 150 Pa. Kontroll ska ske i samband med varje sprängningstillfälle. Var kontrollerna ska ske och hur resultaten ska redovisas ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten. Mätning ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 02 52 10.

Kommentar: Nämnden bedömer att hur (i vilken form och när) resultaten ska redovisas bör avgöras vid samråd med tillsynsmyndigheten. Nämndens grundinställning är dock att resultaten bör redovisas löpande för att det ska gå att bedriva en bra tillsyn samt för att kunna besvara frågor från närboende.

Mottagning och hantering av avfallsmassor

- Avfallsmassor (schaktmassor) som tas emot för att användas vid efterbehandlingen av täkten eller vid byggande av bullervall ska falla in under avfallskoderna 17 05 04 och 20 02 02 i avfallsförordningen (jord och sten, dock ej torv, muddermassor eller gyttja).

Ovidkommande material som asfaltsrester, trä, plast, tegel, klinker, glas etc. ska rensas bort. Avfallsmassorna får inte riskera att förorena mark, ytvatten eller grundvatten. Vid bedömning av föroreningsinnehållet i massorna ska minst följande riktvärden användas och underskridas:

Ämne	Halt mg/kg TS	Utlakning C ₀ LS 0,1 l/kg (mg/l)	Utlakning l/s=10 l/kg (mg/kg)
Arsenik	10	0,01	0,09
Bly	20	0,05	0,2
Kadmium	0,2	0,01	0,02
Kobolt	10		
Koppar	40	0,2	0,8
Krom	40	0,2	1
Kvicksilver	0,1	0,001	0,01
Nickel	35	0,1	0,4

Vanadin	45		
Zink	120	1	4
Klorid		80	130
PAH L	0,6		
PAH M	2		
PAH H	0,5		

Om andra föroreningar än de ovanstående misstänks förekomma ska samråd ske med tillsynsmyndigheten om lämpliga analyser. Samråd ska även ske om analysresultatet innan massorna tas emot.

Kommentar: Nämnden delar länsstyrelsens uppfattning att efterbehandlingen av bergkanter främst ska ske på annat sätt än genom slantning med massor. Där slantning med massor kan komma att bli nödvändig bör sparade massor från täktområdet användas i första hand. Om behov av ytterligare massor uppkommer bedömer nämnden att enbart naturliga massor, jord och sten, bör användas. Massornas renhetsgrad bör också vara mycket hög. Detta eftersom att området ska återgå till ett naturområde samt att verksamheten innebär att brytning kommer att ske under grundvattenytan inom ett mycket stort område. Grundvatten är en naturresurs som inte får riskera att förorenas. Nämnden bedömer därmed att samtliga massor som används för efterbehandling ska underskrivas Naturvårdsverkets riktvärden för mindre än ringa risk, handbok 2010:1. I andra hand (när det saknas sådana riktvärden) bör Naturvårdsverkets jämförvärden i rapport 4640, "Bakgrundshalter i mark" eller SGU jämförvärden i boken "Geokemisk atlas över Sverige" användas. Nämnden vill tillägga i sammanhanget att nämnden tidigare har tillåtit ett något högre föroreningsinnehåll i de massor som har använts för efterbehandling. I och med att brytning nu kommer att ske inom ett mycket större område, till ett större djup samt att en större område kommer att brytas under grundvattennivån bedömer nämnden att renhetskraven behöver öka.

I vissa fall kan andra föroreningar än de som anges i ovan nämnda skrifter misstänkas, t.ex. sexvärt krom, klorerade lösningsmedel med nedbrytningsprodukter etc. Särskild kontakt bör då tas med tillsynsmyndigheten innan massornas tas emot.

Nämnden bedömer att även massor som ska användas för byggande av bullervallen bör uppfylla de krav som nu gåtts igenom. Anledningen till detta är att vallen kommer att anläggas i ett naturområde som bedöms vara opåverkat av föroreningar (det är t.ex. långt till den kommunala avfallsdeponin). Föroreningar bör därför inte tillföras området.

En annan anledning till varför dessa krav bör gälla är den vidare hanteringen av vallen efter att täkten har lagts ner. Om vallen har någon funktion efter att täkten har lagts ner och hur vallen ska hanteras vid nedläggningen är inte helt tydligt i ansökan, men om massorna uppfyller de kvalitetskrav som nämnden förespråkar kan massorna användas för återställning av täkten (om det finns behov av massor) eller fritt säljas vidare. Nämnden bedömer att det är angeläget ur materialhushållningssynpunkt att massorna nyttiggörs.

Massorna ska kontrolleras med avseende på föroreningsinnehåll innan de tas in i täkten. Föroreningsinnehållet ska styrkas med analysprotokoll. Undantag från krav på analysprotokoll kan medges i särskilda fall av

tillsynsmyndigheten.

Dokumentering ska ske över vem som är avfallslämnare (innehavaren av avfallet), vilken fastighet avfallet kommer från, vilken typ av verksamhet som förekommit på fastigheten, hur föroreningsinnehållet har bedömts, transportör, mängd och datum för mottagande.

Utöver mottagningskontrollen ska täktinnehavaren minst utföra två stickprov-provtagningar av inlevererade massor. Proven ska tas som samlingsprov. Proven ska tas ut i enlighet med anvisning i Naturvårdsverkets rapport 4807, s 32. Volymen avfall som ska undersökas per stickprovssomgång får inte överskrida 200 kubikmeter massa.

Kommentar: Schaktmassor är ofta påverkade av föroreningar. Schaktmassor som kommer från områden där miljöfarlig verksamhet har förekommit, från vägområden, från områden där kemiska produkter eller avfall har hanterats, från utfyllda områden etc. är väldigt ofta förorenade. Även till synes opåverkade områden som villatomter, parkmark etc. har ibland visat sig vara påverkade av föroreningar. För att inte riskera att ta in massor som är förorenade och som kan sprida föroreningar vidare behöver massorna vara provtagna och analyserade innan de tas in i täkten. Det är lämpligt att denna provtagning och analys har utförts av avfallslämnaren. Som komplement till denna kontroll bör egen provtagning utföras. Nämnden bedömer vidare att det är viktigt att dokumentation sker över de massor som tas in i täkten.

- Avfall i form av asfaltsrester som tas in i täkten får inte vara förorenade av stenkolsjära. Halten av 16 PAH ska därmed understiga 300 ppm.

Massorna ska kontrolleras med avseende på föroreningsinnehåll innan de tas in i täkten. Föroreningsinnehållet ska kunna styrkas genom t.ex. uppgifter om asfaltens ålder. Det ska även finnas dokumentation över vem som är avfallslämnare (innehavaren av avfallet), var avfallet kommer från, hur föroreningsinnehållet har bedömts, transportör, mängd och datum för mottagande.

Egna fältanalyser med avseende på 16 PAH ska även utföras minst 2 gånger per år.

Kommentar: Asfalt som lades ut före 1975 kan innehålla höga halter av stenkolsjära. Ett mått på stenkolsjära är innehållet av 16 PAH. För att inte sprida den giftiga stenkolsjäran vidare i sambället när asfalt återvinns är det därför viktigt att noga kontrollera asfaltens innehåll av 16 PAH och också att dokumentera denna kontroll. En halt på < 300 ppm brukar ses som ett mått på när asfalt kan återvinnas och användas för bundet eller obundet bärlager. Om halten är < 70 ppm kan asfalten återvinnas och användas till topp- och nybeläggning (slitlager).

- Avfall i form av betong, tegel och klinker som tas in i täkten får inte riskera att förorena mark, ytvatten eller grundvatten. Vid bedömning av föroreningsinnehållet i massorna ska minst följande riktvärden användas och underskrivas:

Ämne	Halt mg/kg TS	Utlakning C ₀ LS 0,1 l/kg l/s=10 l/kg (mg/l)	Utlakning (mg/kg)
Arsenik	10	0,01	0,09
Bly	20	0,05	0,2
Kadmium	0,2	0,01	0,02
Kobolt	10		
Koppar	40	0,2	0,8
Krom	40	0,2	1
Kvicksilver	0,1	0,001	0,01
Nickel	35	0,1	0,4
Vanadin	45		
Zink	120	1	4
Klorid		80	130
PAH L	0,6		
PAH M	2		
PAH H	0,5		

Om andra föroreningar än de ovanstående misstänks förekomma ska samråd ske med tillsynsmyndigheten om lämpliga analyser. Samråd ska även ske om analysresultatet innan massorna tas emot.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är lämpligt att använda samma jämförvärden för detta anfall som för schaktmassor samt att ta kontakt med tillsynsmyndigheten om andra föroreningar än dessa misstänks, se vidare under kommentar för punkten om schaktmassor.

Massorna ska kontrolleras med avseende på föroreningsinnehåll innan de tas in i tåkten. Föroreningsinnehållet ska styrkas med analysprotokoll. Alternativt kan föroreningsinnehållet styrkas på annat sätt, t.ex. genom dokumentation på att massorna kommer från en plats där miljöfarlig verksamhet aldrig pågått och där förvaring av kemiska produkter och farligt avfall aldrig skett. Av dokumentation ska det vidare framgå vem som är avfallslämnare (innehavaren av avfallet), vilken fastighet avfallet kommer från, vilken typ av verksamhet som förekommit på fastigheten, hur föroreningsinnehållet har bedömts, transportör, mängd och datum för mottagande.

Kommentar: Även betong, klinker och tegel kan liksom schaktmassor vara förorenade. Föroreningen kan ha uppkommit beroende på vilken verksamhet som har förekommit eller vara beroende av hur materialet har framställts. Betong kan t.ex. innehålla sexvärt krom vilket är en följd av produktionsmetoden. Det är därför viktigt att kontrollera föroreningsinnehållet i avfallet samt att dokumentera resultatet av kontrollen.

- En sammanställning över dokumentationen över mottagna schaktmassor, asfalt, tegel, klinker och betong ska lämnas in varje kvartal till tillsynsmyndigheten.

Kommentar: För att kunna bedriva en bra tillsyn behöver en sammanställning över de

utförda kontrollerna lämnas in till tillsynsmyndigheten minst varje kvartal.

- Mottagna schaktmassor, asfalt, tegel, klinker och betong ska lagras på iordningställd hårdgjord plats på en nivå av minst + 45. Massor av olika kvalitet ska lagras på skilda, uppmärkta platser.

Mark- och miljödostolen bör avgöra om dagvatten från upplaget bör uppsamlas och renas särskilt eller om tåktens ordinarie hantering av grund- och dagvatten är tillräcklig.

Kommentar: Mottagna avfallsmassor kan trots en god mottagningskontroll innehålla föroreningar som kan påverka mark och vatten negativt. Nämnden bedömer därför att det är viktigt att avfallet lagras på ett så stort avstånd som möjligt till grundvattnet. Upplagsplatsen bör vidare vara hårdgjord så att avfall inte inlagras i underlaget utan går lätt att ta bort i samband med efterbehandlingen. Avfallet bör även lagras på särskilda uppmärkta platser så att sammanblandning undviks (olika platser för schaktmassor, betong osv men även skilda platser för t.ex. schaktmassor som har bedömts vara rena och massor som ska provtas eller som det finns osäkerhet kring när det gäller kvaliteten).

Avfallet kan trots en god mottagningskontroll innehålla föroreningar som kan påverka mark och vatten negativt. Dagvatten kan därmed bli förorenat. Mark- och miljödostolen bör avgöra om dagvatten från upplaget bör uppsamlas och renas särskilt eller om tåktens ordinarie hantering av grund- och dagvatten är tillräcklig.

Avveckling och efterbehandling (återställning)

- En avvecklingsplan ska tas fram och skickas in till tillsynsmyndigheten senast 6 månader innan tåktillståndet löper ut. Avvecklingsplanen ska vara tidsatt och innehålla följande:
 - En beskrivning av hur eventuella byggnader ska inventeras med avseende på material, farliga installationer och föroreningar.
 - En beskrivning av hur avfall och farligt avfall från rivningen ska tas omhand.
 - En beskrivning hur övriga installationer och utrustning inom området ska tas omhand och forslas bort.
 - En beskrivning av hur avfall, farligt avfall och kemiska produkter ska tas omhand och forslas bort.
 - Ett förslag på mark- och grundvattenundersökning med avseende på eventuella föroreningar som orsakats av verksamheten.

Kommentar: Nämnden bedömer att det är viktigt att avvecklingen av verksamheten görs på strukturerat sätt för att minska risken för att olägenheter kan uppkomma. En avvecklingsplan bör därför upprättas i god tid innan avvecklingen ska börja. Planen bör innehålla uppgifter om hur byggnader, utrustning, installationer, avfall och kemiska produkter ska tas omhand. Planen bör även innehålla ett förslag till hur mark och grundvatten ska undersökas med avseende på eventuella föroreningar.

- Efterbehandlingen ska ske löpande under tillståndstiden i takt med att berget är färdigbrutet inom det område som inte behövs för verksamheten.

Efterbehandlingen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Täkten ska delas in i delområden som markeras på karta och en ungefärlig tidsplan för när respektive etapp kan börja behandlas och vara slutförd ska tas fram. Kartan och tidsplanen ska skickas in till tillsynsmyndigheten sex månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

Kommentar: Det är lämpligt att efterbehandling sker kontinuerligt och i samråd med tillsynsmyndigheten. För att en bra tillsyn ska kunna bedrivas över efterbehandlingen bör en plan för denna tas fram som är indelad i olika etapper. Planen blir av naturliga skäl mest detaljerad för den första etappen och mer översiktlig för resterande etapper. I takt med att etapp 1 börjar bli färdigställd bör en uppdatering ske av planen för resterande delar, likaså när etapp 2 börjar bli klar osv.

- När efterbehandlingen är slutförd ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten.
- Efterbehandlingen ska vara färdigställd senast 5 år efter att tillståndstiden för brytning av berg löpt ut.

Kontrollprogram

- Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska bl.a. ange hur verksamhetens påverkan på omgivningen (utsläpp till luft och vattenrecipient, kontroll av eventuell påverkan på grundvatten och dricksvattenbrunnar i närområdet, buller, vibrationer, luftstöt våg, mottagning och hantering av avfallsmassor, hantering av kemikalier och avfall m.m.) kontrolleras med avseende på mät/kontrollmetod, mät/kontrollfrekvens och utvärderingsmetod. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter att beslutet tagits i anspråk.

Ärendet

Skanska Asfalt och Betong AB har drivit bergtäkt inom fastigheten Balsta 5:1 med stöd av ett tillståndsbeslut från länsstyrelsen i Södermanlands län (dnr 541-9338-2004, daterat den 28 april 2005). Verksamheten lades ner under 2016 i och med att produktionsgränsen i tillståndet uppnåddes.

Bolaget har ansökt om tillstånd för fortsatt bergtäkt samt vattenverksamhet hos mark- och miljödomstolen. Domstolen ger nämnden möjlighet att yttra sig över ansökan via en underrättelse som mottogs den 6 februari 2017.

För information om bolagets yrkanden och ansökan, se bifogade bilagor.

MILJÖKONTORET

Helén Almberg
Miljöinspektör

Bilagor: Bolagets yrkande
Bolagets tidigare tillstånd
Icke teknisk sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning

Utdrag från rapport "Hydro- och hydrogeologi, hydrologisk och hydrogeologisk undersökning Balsta bergtäkt
Karta som visar avstånd till närboende
Karta som visar avledningsväg för bortpumpat grundvatten
Övriga kartor (ritning över verksamhets- och brytningsområde, ritning över vattenuppsamlade anläggningar, ritning över täktområde med bullervall)

Yttrandet sänds till med post till Nacka tingsrätt, Mark och miljödomstolen, Box 1104, 131 26 Nacka Strand alternativt med epost till mmd.nacka.avdelning3@dom.se . Yttrandet ska vara domstolen tillhanda senast den 17 februari 2016